

**Оперативни и управљачки
план за успостављање
Центра за посетиоце
Церјанске пећине и план
комуникације**

Израдио: West & East Excellent Consulting

Наручилац: Туристичка организација Ниш

Ovaj projekat se kofinansira od strane
Evropske Unije kroz Interreg IPA CBC
program prekogranične saradnje
Bugarska-Srbija

Interreg - IPA CBC
Bulgaria - Serbia

under the project:

“Increasing the tourist information services in the CBC region”

in the:

Interreg-IPA Cross-border Cooperation Bulgaria-Serbia Programme, co- financed by the
Instrument for Pre-Accession Assistance II (IPA II) of the European Union.

The content disclaimer: *This publication has been produced with the assistance of the European Union through the Interreg-IPA CBC Bulgaria-Serbia Programme, CCI No 2014TC1615CB007. The contents of this publication are the sole responsibility of Tourism Organization of Niš and can in no way be taken to reflect the views of the European Union or the Managing Authority of the Programme.*

УПРАВЉАЧКИ ПЛАН ЦЕНТРА ЗА ПОСЕТИОЦЕ ЦЕРЈАНСКЕ ПЕЋИНЕ

Ставка	Одговорност	Референтна документа	Напомена
Титулар СП „Церјанска пећина“	Република Србија	<ul style="list-style-type: none"> - Уредбе Владе Републике Србије - Закона о заштити природе РС 	/
Титулар Центра за посетиоце Церјанске пећине	Град Ниш - ЈП Дирекција за изградњу Града Ниша		/
Управљач СП „Церјанска пећина“	Град Ниш - ЈП Дирекција за изградњу Града Ниша		/
Управљачка структура	Дефинише је Град Ниш у складу са референтним законским и подзаконским актима		/
ПРЕДЛОГ:	Рационално би било да и управљање Центром за посетиоце Церјанске пећине, Град Ниш повери истом управљачу тј. - ЈП Дирекцији за изградњу града Ниша.		
	Одговорно лице Центра за посетиоце би у том случају био руководиоцац (директор) ЈП Дирекције за изградњу града Ниша.		
Референтни законски и подзаконски акти и документи	<ul style="list-style-type: none"> - Уредбе Владе Републике Србије (27. фебруара 1998. године) - Законом о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 – исправка и 14/2016) - Привремени програм заштите и развоја СП „Церјанска пећина” (1998) - Два периодична програма заштите и развоја СП „Церјанска пећина” (1998, 2007). - План управљања СП „Церјанска пећина” 2011–2020. 		

	<p>донет је 2012. године.</p> <ul style="list-style-type: none"> - два Правилника о унутрашњем реду и чуварској служби у СП „Церјанска пећина” (1999, 2013) - Одлука о накнадама за коришћење заштићеног подручја СП „Церјанска пећина” (2013) 	
Референтни интерни документи	<ul style="list-style-type: none"> - Годишњи програм управљања спомеником природе „Церјанска пећина“, на који даје сагласност Министарство заштите животне средине 	Сагласност даје - Министарство заштите животне средине
	<ul style="list-style-type: none"> - Програм управљања Центром за посетиоце Церјанске пећине 	
	<p>НАПОМЕНА: Програми се доносе на целогодишњи рад са јавном доступношћу до 15 часова уз прилагодљивост садржаја туристичкој сезони, односно 24-часовном доступношћу на интернету.</p>	
ОПЕРАТИВНИ (ФУНКЦИОНАЛНИ) ПЛАН РАДА		
Број ангажованих лица	3	НАПОМЕНА: 3 ангажована лица на пословима у Центру за посетиоце Церјанске пећине.
Функције	1. Директор ЈП Дирекција за изградњу Града Ниша	1 извршилац
	2. Самостални стручни сарадник за заштиту природе	1 извршилац
	3. Чувар природе	1 извршилац
	4. Обезбеђење објекта	Ангажовање екстерног испоручиоца
Одговорности	Управљачким пословима у име ЈП Дирекције за изградњу града Ниша бави се - Самостални стручни сарадник за заштиту природе, а на пословима директно везаним за заштићено подручје ангажован је и један - Чувар природе са положеним стручним испитом.	НАПОМЕНА: За послове Чуvara природе довољно је ангажовање једног извршиоца због релативно мале површине заштићеног подручја.
ПРЕДЛОГ:	У овом тренутку и по важећој систематизацији управљача ЈП Дирекције јавља се недостатак радника који би се бавио физичком заштитом објекта. Изградњом визиторског центра	

	ово постаје неопходна делатност. Постоји и могућност ангажовања агенције за обезбеђење.		
Оперативна процедура рада	Активност	Опис активности	Документа која циркулишу
	Пријем захтева заинтересованих посетилаца	Заинтересовани посетиоци се јављају управљачу - ЈП Дирекцији за изградњу града Ниша, чије су активности у том случају дефинисане - Правилником о унутрашњем реду и чуварској служби. Захтеви се достављају Самосталном стручном сараднику за заштиту природе, који исте разматра и доноси одлуку о даљем поступању.	/
	Израда и издавање - Одобрења за кретање по пределима и објектима споменика природе „Церјанска пећина“.	Управљач издаје - Одобрење за кретање по пределима и објектима споменика природе „Церјанска пећина“. Одобрење израђује Самостални стручни сарадник за заштиту природе а одобрава (потписује) Директор ЈП Дирекције за изградњу Града Ниша.	Одобрење за кретање по пределима и објектима споменика природе „Церјанска пећина“
	Праћење и евиденција активности посетилаца	На основу издатог одобрења, чуварска служба прати кретање и активности посетилаца, води евиденцију о активностима и уколико дође до угрожавања споменика природе реагује на адекватан начин.	Евиденција
	Формирање групе за обилазак пећине	Како је Правилником дефинисано да је оптималан број посетиоца седам уз пратњу два спелео водича о томе се води рачуна при формирању групе.	Правилник о унутрашњем реду и чуварској служби
	Потписивање - Записника о уласку у пећину од стране трећих лица	Посетиоци непосредно пре уласка потписују Записник о уласку којим је поред осталог дефинисано и то да они улазе у пећину на своју одговорност.	Записник о уласку у пећину трећих лица
	Потписивање и примена Уговора о пословно -	Због ограничених капацитета управљач може да потпише Уговор о пословно-	Уговор о пословно-техничкој сарадњи

	техничкој сарадњи са релевантним организацијама	техничкој сарадњи са организацијом која се бави организовањем посета уз накнаду одговарајуће таксе управљачу, чија је вредност дефинисана Одлуком о накнадама која је верификована од стране Министарства за заштиту животне средине.	Одлуком о накнадама која је верификована од стране Министарства за заштиту животне средине
ПРЕДЛОГ:	Формирање управљачких тела: Стручни Савет – од чланова стручних релевантних заинтересованих страна (ТоН, Град Ниш) Савет корисника – од стране представника најзначајнијих корисника		
КОМУНИКАЦИОНИ ПЛАН ЦЕНТРА ЗА ПОСЕТИОЦЕ ЦЕРЈАНСКЕ ПЕЋИНЕ			
Заинтересована страна/Циљна група	Лице одговорно за комуникацију/извештавање	Прописани/препоручени начин комуникације	Препоручена динамика комуникације/извештавања
Надлежно Министарство за заштиту животне средине РС	Директор ЈП Дирекције за изградњу Града Ниша	Формално: Допис, мејл, писмено	По указаној потреби
Град Ниш и његова Управа и секретаријати	Директор ЈП Дирекције за изградњу Града Ниша;	Формално: Допис, мејл, писмено	По указаној потреби
Буџетски фонд за заштиту животне средине Града Ниша	- Директор ЈП Дирекције за изградњу Града Ниша; - Самостални стручни сарадник за заштиту природе	Формално: Допис, мејл, писмено	По указаној потреби
Градске општине Пантелеј и Црвени Крст (на чијим се територијама налази заштићено подручје)	- Директор ЈП Дирекције за изградњу Града Ниша; - Самостални стручни сарадник за заштиту природе	Формално: Допис, мејл, писмено	По указаној потреби
Туристичка организација Града Ниша	- Директор ЈП Дирекције за изградњу Града Ниша; - Самостални стручни сарадник за заштиту природе	Формално: Допис, мејл, писмено Неформално: Телефоном, Лично	По указаној потреби
Завод за заштиту природе	- Директор ЈП Дирекције за изградњу Града Ниша;	Формално: Допис, мејл, писмено	По указаној потреби

Србије	- Самостални стручни сарадник за заштиту природе		
Туристичке агенције и организације	- Директор ЈП Дирекције за изградњу Града Ниша; - Самостални стручни сарадник за заштиту природе	Формално: Допис, мејл, писмено Неформално: Телефоном, Лично	По указаној потреби
Спортска друштва (спелео клубови, планинарски клубови, ронилачки клубови, и други)	- Директор ЈП Дирекције за изградњу Града Ниша; - Самостални стручни сарадник за заштиту природе	Формално: Допис, мејл, писмено Неформално: Телефоном, Лично	По указаној потреби
ЈП „Србијашуме“	- Директор ЈП Дирекције за изградњу Града Ниша;	Формално: Допис, мејл, писмено	По указаној потреби
Друга Јавна и комунална предузећа	- Директор ЈП Дирекције за изградњу Града Ниша;	Формално: Допис, мејл, писмено	По указаној потреби
Јавност, медији	- Директор ЈП Дирекције за изградњу Града Ниша; - Самостални стручни сарадник за заштиту природе	Формално: Допис, мејл, писмено саопштење Неформално: Телефоном, Лично	По указаној потреби
Расположиви фондови међународних организација и фондација који стоје на располагању локалним самоуправама	- Директор ЈП Дирекције за изградњу Града Ниша; - Самостални стручни сарадник за заштиту природе	Формално: Допис, мејл, писмено саопштење Неформално: Телефоном, Лично	По указаној потреби

1. ПРАВНИ СТАТУС И УПРАВЉАЧКА И ОПЕРАТИВНА СТРУКТУРА

Титулар споменика природе „Церјанска пећина“ је Република Србија. Титулар Центра за посетиоце Церјанске пећине је град Ниш.

Споменик природе је Влада Републике Уредбом на управљање поверила ЈП Дирекцији за изградњу града Ниша.

Рационално би било да и управљање центром за посетиоце град Ниш повери истом управљачу тј. - ЈП Дирекцији за изградњу града Ниша.

Одговорно лице Центар за посетиоце би у том случају био руководиоца (директор) ЈП Дирекције за изградњу града Ниша.

Правни статус одређује град Ниш.

Управљачка структура је одређена одредбама Закона о заштити природе и Уредбом Владе Србије.

Примењујући претходну аналогију и град Ниш може формирати управљачку структуру центра за посетиоце.

Управљачким пословима у име ЈП Дирекције за изградњу града Ниша бави се самостални стручни сарадник за заштиту природе, а на пословима директно везаним за заштићено подручје ангажован је и један чувар природе са положеним стручним испитом. За послове чувара природе довољно је ангажовање једног извршиоца због релативно мале површине заштићеног подручја.

У овом тренутку и по важећој систематизацији управљача ЈП Дирекције јавља се недостатак радника који би се бавио физичком заштитом објекта. Изградњом визиторског центра ово постаје неопходна делатност. Постоји и могућност ангажовања агенције за обезбеђење.

Да би управљач успешније обављао потребне задатке за остваривање циљева већ смо констатовали да је потребна синергија субјеката, али за још боље функционисање потребно је институционализовати ту сарадњу, а то је могуће формирањем:

- Стручног савета и
- Савета корисника

Поред овога треба несебично сарађивати са партнером у овом пројекту, а то је Туристичка организација Ниша.

2. ОДРЖИВО УПРАВЉАЊЕ

План оперативног и одрживог управљања процењује шансу за успешно и ефикасно функционисање Центра за посетиоце Церјанске пећине, узимајући у обзир тренутну ситуацију, процесе у непосредном окружењу и шире, техничко-технолошке факторе, пословно-организационе факторе, потенцијалне приходе и расходе и др.

Одрживо оперативно управљање Центром за посетиоце треба да се заснива на следећим принципима:

- Мора да обезбеди атрактиван приступ и будућим генерацијама
- Програмима и услугама треба да осигура повећани квалитет живота шире локалне заједнице
- Програмским активностима да утиче на сарадњу јавног сектора, невладиних организација, локалне заједнице и приватног сектора
- Динамичким плановима управљања да обезбеди одрживо коришћење простора и ресурса.

План оперативног и одрживог управљања се између осталог заснива и на претходно урађеној SWOT анализи, доступним статистичким и другим подацима.

Циљ свих активности управљача (ЈП Дирекције за изградњу града Ниша) од доношења Уредбе Владе Републике Србије (27. фебруара 1998. године) био је боља заштита Споменика природе „Церјанска пећина”. Радом на заштити обезбеђује се коришћење и унапређивање на начин који омогућава трајно очување и побољшање стања у складу са Законом о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 – исправка и 14/2016), забраном активности којима се угрожава капацитет природе, природна равнотежа, биодиверзитет, хидрогеографске, геоморфолошке, геолошке и пејзажне вредности.

Досадашње активности управљача односе се на израду и доношења програмске, планске, пројектне и управљачке документације, затим подршку истраживачким активностима и уређењу природног добра.

У оквиру Програмских докумената урађени су један Привремени програм (1998) и два периодична програма заштите и развоја СП „Церјанска пећина” (1998, 2007). План управљања СП „Церјанска пећина” 2011–2020. донет је 2012. године. Надаље су по овим периодичним програмима и Плану управљања урађени годишњи програми управљања, а на основу њих и годишњи извештаји о извршењу програма управљања и извештаји по уговору о суфинансирању програма управљања.

У делу управљачке документације донета су два Правилника о унутрашњем реду и чуварској служби у СП „Церјанска пећина” (1999, 2013) и Одлука о накнадама за коришћење заштићеног подручја СП „Церјанска пећина” (2013).

У оквиру планске документације, на иницијативу управљача (ЈП Дирекција), урађен је Регулациони план пута од Церја до Церјанске пећине и комплекса Церјанске пећине (2001). Урађени су Главни пројекат локалног пута Л.11.2. Церје – Церјанска пећина, у дужини од 2,2 km, као и Главни пројекат уређења понорнице Провалије за израду две уставе за задржавање вученог наноса и моста преко реке. Урађен је и Пројекат уређења улазног дела Церјанске пећине за израду платоа испред пећине и степеништа од платоа до улазне капије, као и Главни пројекат „Израда пројектно-техничке документације за изградњу комплекса локалитета – Споменика природе Церјанска пећина” који обухвата израду главног архитектонско-грађевинског пројекта, пројекта водоснабдевања и каналисања и пројекта електрификације комплекса.

3. ОПЕРАТИВНО УПРАВЉАЊЕ

Када Центар за посетиоце Церјанске пећине буде свечано отворен, његово функционисање ће бити дефинисано или кроз - Годишњи програм управљања спомеником природе „Церјанска пећина“, на који даје сагласност Министарство заштите животне средине или кроз посебан - Програм управљања Центром за посетиоце Церјанске пећине.

Програми се доносе на целогодишњи рад са јавном доступношћу до 15 часова уз прилагодљивост садржаја туристичкој сезони, односно 24-часовном доступношћу на интернету.

Оперативна процедура (Процедура рада у Центру за посетиоце)

- i) Заинтересовани посетиоци се јављају управљачу - ЈП Дирекцији за изградњу града Ниша, чије су активности дефинисане - Правилником о унутрашњем реду и чуварској служби.
- ii) Управљач издаје - Одобрење за кретање по пределима и објектима споменика природе „Церјанска пећина“. На основу издатог одобрења, чуварска служба прати кретање и активности посетилаца, води евиденцију о активностима и уколико дође до угрожавања споменика природе реагује на адекватан начин.
- iii) Како је Правилником дефинисано да је оптималан број посетиоца седам уз пратњу два спелео водича о томе се води рачуна при формирању групе.
- iv) Посетиоци непосредно пре уласка потписују Записник о уласку којим је поред осталог дефинисано и то да они улазе у пећину на своју одговорност.
- v) Због ограничених капацитета управљач може да потпише Уговор о пословно-техничкој сарадњи са организацијом која се бави организовањем посета уз накнаду одговарајуће таксе управљачу, чија је вредност дефинисана Одлуком о накнадама која је верификована од стране Министарства за заштиту животне средине.

4. КОМУНИКАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ СТРАНАМА И КОМУНИКАЦИОНИ ПЛАН

Управљач заштићеног подручја и визиторског центра, мора да негује различите облике формалних и неформалних аранжмана и заједничких активности, па и партнерски однос, са:

- надлежним Министарством за заштиту животне средине
- Градом Нишом и његовом Управом и секретаријатима.
- Буџетским фондом за заштиту животне средине града Ниша
- Градским општинама Пантелеј и Црвени Крст на чијим се територијама налази заштићено подручје
- Туристичком организацијом града Ниша
- Заводом за заштиту природе Србије
- Туристичким агенцијама
- Спортским друштвима (спелео клубови, планинарски клубови, ронилачки клубови, и други)
- ЈП „Србијашуме“
- Друга Јавна и комунална предузећа
- Расположиви фондови међународних организација и фондација који стоје на располагању локалним самоуправама.